

bitur hoc nomen una cum natali die, ac nominibus parentum, & patrinorum in libro, quem unusquisque parochus habere debet, *Rituale Romanum tit. de Baptism.*

(3) Patrinorum, seu Sponsorum origo ab ipsis fere Ecclesie incunabilis repetenda est, uti monet Martenius *de Antiq. Eccles. rit. l. 1. cap. 1. art. 16. n. 11. t. 1. p. 59. ed. Antuerp. seu Ven.* Eorum meminere Tertullianus *de Baptism. c. 18. p. 231. ed. Ven. 1744.*, Auctor *Respons. ad Orthodox. qu. 56. inter opp. S. Justin. M. p. 460. ed. Paris. 1742.*, Auctor *Eccles. hierarch. c. 2. §. 2. t. 1. p. 168. ed. Ven. 1755.*, Auctor *Apostol. Const. l. 3. c. 16. apud Cotelierum PP. Apostol. p. 291. t. 1. ed. Amstelæd. 1724.*, S. Augustinus multis in locis, aliique complures.

(4) Officia sponsorum describit Augustinus, seu potius Auctor *Sermonis 168. n. 3. in append. t. 5. opp. Augustini col. 293. indic. ed. Ven.*, & Hildephonsus *Adnot. de ordin. Baptism. c. 114. apud Baluzium Miscell. sacr. t. 2. p. 34. ed. Lucae 1761.* Quod infantes per se ipsos non possent, pro iis sponsores respondere voluit Ecclesia, Cyrillus Alexand. *in Joan. c. 11. vers. 26. opp. t. 4. p. 683. ed. Paris. 1638.*, Auctor *Serm. 267. n. 5. col. 441. in append. t. 5. opp. Augustini ind. ed. Maurin. Ven.* Adultis etiam morbo impeditis vocem suam commodare inquit Cyrillus Alexand. *l. c.* Verum pro ipsis etiam adultis, qui per se respondere poterant, sponsores adhiberi voluit Ecclesia; sed ipsi tamen respondere debent Augustinus *de Baptism. l. 4. c. 24. col. 141. t. 9. ed. ind.* Primum exemplum sponsorum, qui his adultis dati sint, præbere videtur Rufinus Præfectus Prætorio, qui anno 395. cum à sacro fonte eductus fuisset, traditus est Ammonio, qui magna pietatis fama florebat. Confer Tillemontium *Histor. Ecclesiast. vie de S. Gregoir. de Nysse art. 22. t. 9. p. 593. ed. Ven. 1732.* & Orsium *Histor. Ecclesiast. l. 20. n. 88. t. 9. p. 241. ed. Rom. 1752.*

§. XXXVII. Unus tantum in baptismo patrinus adhibendus est, aut ad summum vir unus, unaque mulier (1); neque id munus unicuique committi indiscriminatim debet, sed ei, qui sit catholicus, & sana doctrina, bonisque moribus imbutus; maximeque convenit, eundem saltem puberem, & confirmatum esse (2). Repelluntur ab hoc officio infideles, aut hæretici, publici excommunicati, aut interdicti, publice criminosi, aut infames, & qui sana mente

non sunt, & qui fidei rudimenta ignorant, ita ut ea docere non possint, quem è sacro fonte susceperunt (3). Vetantur etiam parentes offerre filios suos propter spiritualem cognationem (4), quæ inter patrinum, ac baptizatum contrahitur, & vetantur etiam hoc munus gerere monachi, quos solitudinij addictos esse oportet (5).

(1) Concilium Tridentinum *Sess. 24. c. 2. de Reform. matrim.* Atque hæc quidem disciplina Tridentino Concilio antiquior est. Nam plures numero patrilinos excludere videtur Auctor *Apostol. Const. l. 3. c. 16. cit.* cum statuit, ut vir à Diacono, mulier à Diaconissa suscipiatur. Sed explicatius, atque disertius unum patrinum constituunt Leo P. *in. Can. 101. de Consecr. dist. 4.*, & Concilium Metense an. 888. *Can. 6. t. 11. Concil. col. 594. collect. Labbæi ed. Ven.*

(2) *Can. 102. dist. 4. de Consecr.*, *Rituale Romanum tit. de Patrinis.* Confer Giraldum *Exposit. Jur. Pontific. par. 1. sect. 710. t. 2. p. 524.*

(3) Confer *Rituale Romanum l. c.*, & Martenium *de Antiq. Eccles. rit. l. 1. c. 1. art. 16. n. 14. p. 60. ed. ind.*

(4) Olim parentes infantes filios offerebant S. Augustinus *Ep. 98. ad Bonifac. n. 6. col. 266. opp. t. 2. laud. ed.* Sed deinceps parentes id præstare vetiti sunt Concilium Moguntinum an. 813. *Can. 55. col. 1016. t. 4. collect. Harduini.* Quod factum videtur ob cognationem spiritualem, quæ inter suscipientem, & suscepti parentes induci coepit.

(5) *Can. 103. dist. 4. de Consecr.*

SECTIO II.

DE CONFIRMATIONE.

XXXVIII. Effectus sacramenti confirmationis.	XLI. Qui confirmationem suscipiant?
XXXIX. Materia hujus sacramenti.	XLII. Hujus sacramenti conferendi tempus, ejusque ritus.
XL. Forma, & Minister.	

§. XXXVIII.

Qui baptizatus est novæ virtutis robore firmior,

ac perfectus Christi miles efficitur per confirmationem. Itaque confirmatio sacramentum est (1), quo homines robur, & virtutem accipiunt tum ad firmiter credendum, tum ad fortiter propugnandum pro fide, quam in baptismo susceperunt. Nimirum qui per baptismum Christiani evaserunt, quasi infantes pueri sunt, quos corroborare oportet aliis adjumentis, ut comprimant impetus hostium, cum quibus nobis pugna est, quamdiu hæc vivitur vita, & firmiter ad fidem adhærescant. Itaque Christus Confirmationis instituit sacramentum, quod id in nobis confirmat, quod baptismo efficere cœpit; imo vero non confirmat solum, sed etiam auget ratione quadam admirabili, & singulari (2). Vocatur etiam hoc sacramentum *chrisma*, *unctio*, & *signaculum Domini*, & *manuum impositio*.

(1) Concilium Tridentinum *Sess. 7. de Sacram. in gen. Can. 1.*, & *Sess. 7. de Confirmat. Can. 1. Si quis dixerit*, inquit, *confirmationem baptizatorum otiosam ceremoniam esse, & non potius verum, & proprium sacramentum; aut olim nihil aliud fuisse, quam catechesim quamdam, qua adolescentie proximi fidei suæ rationem coram Ecclesia exponebant, anathema sit.* Quibus verbis à Synodo damnantur hæreses Lutheri, & Calvini, quorum alter meram ceremoniam, non sacramentum confirmationem habebat, alter catechesim, qua baptizati, ineunte adolescentia, fidei suæ rationem coram Episcopo exponebant. Cum Luthero, & Calvino sentiunt Dallæus *de Confirm. l. 1. c. 8. & l. 3. c. 13.*, ac Binghamus *Orig. eccles. l. 12. c. 1. §. 4. & 5. p. 350. & seq. t. 4. ed. Halæ Magdeburg. 1755.*, qui confirmationem sacramentum à baptismo distinctum esse negant, sed ajunt, meram esse ceremoniam, quæ baptismum aqua inchoatum perficit. Sed horum, aliorumque hæreticorum commenta late refutantur à Theologis, ac præter ceteros à Natali Alexandro *Histor. eccles. sæc. 2. diss. 10. p. 378. t. 3. ed. cit.*, Card. Orsio *Dissert. de Chrismat. confirmat. c. 2. & seq.*, Drouvenio *de Re sacram. l. 3. q. 1. per tot.*

(2) Consule Catechismum Rom. *part. 2. c. 3. §. 21. & 22.*

§. XXXIX. De materia hujus sacramenti non

eadem omnium catholicorum sententia est. Sunt enim qui eam in manuum impositione constituunt; sunt qui materiam remotam statuunt unguentum, quod ex oleo, & balsamo, solemniter Episcopi consecratione conficitur (1), proximam ipsam frontis unctionem; sunt denique, qui & manuum impositionem, & frontis unctionem confirmationis materiam esse arbitrantur (2). Chrisma ab Episcopo consecrari, vetus est Latinæ, & Græcæ Ecclesiæ consuetudo (3); & vero id ab eo quotannis efficitur feria V. in cœna Domini (4); sed Latinorum chrisma ex oleo tantum, & balsamo, Græcorum ex aliis præterea triginta quinque aromatibus conficitur (5). Est & hoc inter Græcos, Latinosque discrimen, quod hi solam frontem, illi etiam aures, nares, pectus, oculos, & pedes unguunt (6).

(1) Catechismus Romanus *part. 2. c. 3. §. 8. & seq.*, S. Thomas *in Summa p. 3. qu. 72. art. 2.* Et chrismatis quidem usum in confirmandis neophytis ab ipsis Christianæ Religionis primordiis esse repetendum, contra Basnagium, ac ceteros ostendit Cardinalis Orsius peculiari dissertatione *de Chrism. confirm.*

(2) Confer Jueninium *de Sacram. dist. 3. de confirm. quest. 2.*, Drouvenium *de Re sacram. l. 3. quest. 3.*, & Tournelyum *Prælect. theolog. de Sacram. confirm. quest. 1. art. 3.*

(3) S. Basilius *de Spir. S. c. 27. p. 55. t. 3. opp. ed. Paris. 1730.*, S. Cyrillus Hierosol. *Catech. 3. p. 19. n. 4. ed. cit.*, S. Gregorius M. *in Sacram. col. 67. opp. t. 3. ed. Paris. 1705.* Nullum autem in sacris literis hujus disciplinæ vestigiū extat, sed eam per manus traditam inquit Basilius; cumque ejus initium ignoretur, ab Apostolis repetenda est, secundum Augustini regulam *Ep. 54. col. 124. t. 2. cit. ed. Ven.*

(4) Concilium Toletanum I. *Can. 20. col. 992. t. 1. Collect. Harduini ed. Paris.* statuit Episcopo *omni tempore licere chrisma conficere*: ex quo patet, ea ætate nondum obtinuisse disciplinam, quæ nunc obtinet, conficiendi quotannis Chrisma feria V. in cœna Domini. Verum hæc antiquissima est, atque ejus origo à sæculo V. repetenda videtur. Nam ea ætate Episcopus feria V. in cœna Domini tres Missas celebrabat, quarum una erat pro reconciliatione pœnitentium, altera pro

conficiendo chrismate, tertia serotina de ipsa diei solemnitate. Id ex vetustis sacramentariis sese deprehendisse testantur Menardus in *Not. ad lib. sacrament. S. Gregor. not. 263. t. 3. opp. S. Gregor. col. 327. ed. Paris. Bona Rer. liturg. l. 1. c. 18. §. 6. p. 15. t. 2. ed. Taurin. 1749.*, & Martenius de *Antiq. eccles. rit. l. 1. c. 3. art. 3. §. 8. p. 104. t. 1. laud. ed. Fabiani P. ea de re epistola in Can. 18. de Consecr. dist. 3. ab Isidoro Mercatore conficta est.*

(5) Græcorum ritum in præparando unguento chris-matis ex 35. aromatibus in vino decoctis describit Goarius in *Eucholog. Græcor. p. 637. & seq. ed. Paris. 1647.*

(6) Confer Goarium l. c. p. 356. Sed S. Cyrillus Hierosolymitanus *Catech. 3. mystag. c. 4. p. 317. ed. Paris. c. tantum memorat frontem, aures, nares, pectus, ex quo patet, has tantum partes ea ætate à Græcis ungi consuevisse.*

§. XL. Quæ de materia, eadem de forma hujus sacramenti disputatio est. Nam alii eam ponunt in oratione, qua Episcopus neophyto manus imponens invocat Spiritum S., alii in verbis: *signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. (1)*; alii denique tum in his verbis, tum in illa orationi formam ipsam positam esse arbitrantur (2). Ordinarius minister non nisi Episcopus est (3); extra ordinem, atque ex supremæ ecclesiasticæ Potestatis delegatione etiam Presbyteri hoc sacramentum recte administrant (4). Græcorum Sacerdotes omnes generatim habent hanc delegatam potestatem, per quam sacramentum confirmationis, rite, & recte conferunt (5).

(1) *Catechismus Romanus p. 2. c. 3. §. 12. & 13.*

(2) Confer Drouvenium l. c. quæst. 4. per tot. Quamquam autem ea res nondum ab Ecclesia sit definita, tamen certissimum est, eam semper certis quibusdam verbis hoc sacramentum administrare consuevisse, ut proinde in hoc etiam locum habeat illud Augustini: *accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum.* Sane Apostolos verbis usos esse, testantur sacra Literæ Act. VIII. 15., atque idem annis consequentibus ab Ecclesia factum fuisse, constat ex plurimorum Patrum testimo-

niis, ac inter alios id disertissime tradit Innocentius I. in *Ep. 25. ad Decent. Eugubinum c. 3. col. 859. apud Constantium Ep. Romani Pontific.*, quamquam ob arcani disciplinam non ipsa describat verba, quibus confirmationis forma constabat. Varias hujus sacramenti formas habet Martenius de *Antiq. eccles. rit. l. 1. c. 2. art. 3. §. 11. p. 91. ind. ed.*

(3) Petrum, & Joannem Apostolos missos legitimus in Act. VIII. 14. & seq. ut à Philippo baptizatos confirmarent. Concilium Tridentinum *Sess. 7. de Confirm. Can. 3. Si quis dixerit, inquit, sanctæ confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem sacerdotem, anathema sit.* Confer etiam S. Cornelium Ep. 9. ad Fabium Antiochenum c. 4. col. 153. apud Constantium Ep. Roman. Pontific., S. Cyprianum Ep. 73. ad Jubaian. p. 124. ed. Paris. 1666., Innocentium I. Ep. ad Decent. Eugubin. c. 3. n. 3. col. 858. apud eundem Constantium, S. Hieronimum *Contr. Luciferian. n. 9. col. 181. opp. t. 2. ed. Veron. 1735.*, S. Gregorium M. l. 4. Ep. 9. col. 689. opp. t. 2. ed. Paris. ind., Innocentium III. in c. 4. de *Consuet.* Quæ hæretici obijciunt, refelluntur à Theologis, præsertim Jueninio de *Sacram. diss. 3. de Confirm. quæst. 5. art. 2.*, & Drouvenio de *Re sacram. l. 3. quæst. 7. per tot.*

(4) Ita Gregorius M. l. 4. Ep. 26. col. 705. laud. ed. t. 2. Presbyteris in Sardinia de gentibus extra ordinem confirmandi tribuit facultatem. Consule S. Thomam in *Summa par. 3. quæst. 72. art. 11. ad 1.*, & Benedictum XIV. de *Synod. diæces. l. 7. c. 7.*, qui de hac Summi Pontificis delegatione copiose disserit, & diligenter. Verum chris-matis benedictio adnumerata semper fuit inter propria Episcopalis ordinis munera; & ideo confirmandi privilegium à Sede Apostolica Presbyteris concessum adjunctam legem habere solet, modo ipsi chris-mate utantur ab Episcopo consecrato. Disputat Benedictus XIV. l. c. n. 1. & 2., num Summus Pontifex etiam chris-matis consecrandi facultatem Sacerdoti tribuere possit. Quæsitum est etiam, num Episcopus Sacerdoti concedere possit confirmandi facultatem; sed cum Sedes Apostolica, quæ auctoritate potest Episcoporum jurisdictionem, sibi uni hanc facultatem reservaverit, irrita est confirmatio, quæ per solam Episcopi delegationem à Presbytero collata est. Confer Benedictum XIV. l. c. n. 3. & seq.

(5) Græcorum Sacerdotes ante Photianum schisma confirmationis sacramentum conferre solitos fuisse, ostendunt Morinus *Diss. 2. de Sacram. confirmat.*, & Lucas Holsténus *Diss. 1. de Ministr. confirm. apud Græcos.* Dubitari autem non po-

test, quin ii non solum valide, sed etiam licite confirmet ex tacita saltem delegatione Sedis Apostolicæ, quæ hanc eorum consuetudinem ratam habet, uti observant Arcudius de *Concord. Eccles. Occident. & Orient. l. 2. de Confirm. c. 15. p. 96.*, & Benedictus XIV. *l. c. c. 8.* Certe in Concilio Florentino *t. 9. Collect. Harduini. col. 430.* Eugenius IV., inter alias quæstiones, hanc ordine sextam Græcis proposuit: *quare Pontifices non inungerent sacro chrismate, sed Sacerdotes, cum hoc Pontificibus sit datum?* Verum ut habetur in actis ejusdem Concilii *l. c.:* hæc à Latinis objecta Mitylenensis Episcopus canonicè, legitimeque dissolvit. Confer Holstenium de *Ministr. confirmat. apud Græcos.* Ex quo patet, à Græcis canonicas suæ disciplinæ rationes allatas fuisse, per quas Latinis satisfactum est, atque has rationes Concilio fuisse probatas. Sacerdotibus tamen Italo-Græcis confirmare vetitum est à Clemente VIII. *Const. Sanctissimus 107. Bullar. ed. ult. t. 5. par. 2. p. 72.*, & à Benedicto XIV. *Const. 57. §. 3. p. 104. & Const. 129. §. 4. p. 312. t. 1. ejus Bullar. ed. Rom. seu Ven. 1754.* Unus hic amovendus est obex. Innocentius III. *in c. 4. de Consuet.* Presbyteros, qui apud Constantinopolim per abusum confirmabant, confirmare in posterum vetat; ex quo confici videtur posse, Græcis Presbyteris vetitum esse Confirmationis sacramentum administrare. Verum Innocentius loquitur de Latinis Presbyteris, qui Constantinopoli morabantur & vero in integra decretali, quæ extat apud Baluzium *t. 1. Ep. Innocentii III. p. 480.*, nominatim agitur de *Latinis Presbyteris*, sed verbum illud *Latinis* in decretalium collectione Raymundus omisit.

§. XLI. Non nisi baptizati confirmandi sunt, cum fieri non possit, ut adolescat, qui nondum natus est (1). Suscipere confirmationem possunt omnes tum infantes, tum adulti; & diu quidem viguit consuetudo, ut statim post baptismum confirmatio tribueretur (2). Græci nunc etiam retinent hanc consuetudinem (3); sed ab ea jam pridem recesserunt Latini (4), apud quos pueri ante septimum ætatis annum non confirmantur (5). Et quamquam hoc sacramentum non ejusmodi habeat necessitatem, ut sine eo salvus quis esse non possit, tamen qui illud negligunt, aut contempnunt, salutem suam

in discrimen adducunt, gravisque criminis rei sunt, quoniam omnes eniti debent, ut christianæ vitæ perfectionem acquirant (6). Adulti, qui hujus sacramenti gratiam, & dona consequi cupiunt, non solum fidem, & pietatem afferre, sed etiam graviora, quæ admiserunt, crimina dolere ex animo debent. Quare elaborandum est, ut primum peccata confiteantur, ac jejunia, aliaque pietatis opera suscipiant, curentque, ut jejuni ad hoc sacramentum accedant (7).

(1) Confer D. Thomam *in Summa p. 3. quæst. 72. art. 6.* Presbyterum quemdam Scotum, Samsone nomine, qui non baptizatos confirmari posse putabat, damnavit Zacharias Pont. *Ep. 10. ad Bonifacium* apud Labbæum *Collect. Concil. t. 8. col. 255. ed. Ven.* Iis, qui post baptismum flagitiosam vitam duxerant, ac morientes confirmationem petebant, denegatum hoc sacramentum ex *Can. 39. Concilii Eliberitani* colligit Albaspinæus *in Not. p. 175. ed. Neap. 1770.*, quem Juvenius sequitur *de Sacramen. diss. 3. quæst. 6. c. 8.*

(2) Tertullianus *de Baptism. c. 7. p. 226. ed. Rigaltii Paris. 1675.*, S. Cyprianus *Ep. 70. ad Januar. & Ep. 73. ad Jubajanum p. 117. & 124. ed. Paris. 1666.*, S. Cyrillus Hierosolim. *Catech. 3. mystagog. p. 316. n. 1. ed. cit.*, S. Dionysius seu potius Auctor *libri de Eccles. hierarch. c. 2. p. 254. opp. t. 1. ed. Antwerp. 1634.* Concilium Laodicenum *Can. 48. col. 789. t. 1. collect. Harduini.*

(3) Consulè Leonem Allatum *de Perpet. consens. eccles. occident. & orient. l. 3. c. 18.*, Goarium *in Not. ad Ritual. Græcor. p. 367.*, Naironum *Evopl. cathol. fid. p. 2. c. 3.*, Vanslebium *Histor. eccles. Alexandr. p. 2. c. 21.*

(4) Incertum est, quo primum tempore confirmatio multo post baptismum conferri cœperit; & forte id factum est, cum rarior evasit baptismus adultorum. Confer Martenium *de Antiq. eccles. rit. l. 1. c. 2. art. 1. §. 3. p. 86. t. 1. laud. ed. Ceterum nunc etiam cum adulti baptizantur, Latinæ Ecclesiæ sententia est confirmationem à baptismo, si fieri commode potest, non esse separandam. Rituale Romanum tit. de Baptism. adultor.*

(5) Catechismus Romanus *p. 2. c. 3. §. 19.* Sed quamquam ipse catechismus non expedire dicat, quod pueris confirmatio ante septennium conferatur, non tamen id ita est intelligendum, quasi numquam his pueris hoc sacramentum conferri pos-

sit. Nam pueri, qui in vitæ discrimine versantur, etiam ante septennium sunt confirmandi S. Thomas *l. c. art. 8. ad 4.*, & alia similiter justa causa esse potest, propter quam pueris ante illam ætatem hoc sacramentum detur. Consule Catalanum in *Pontific. Roman. tit. 21. §. 7. n. 19. & 22. t. 3. p. 227. ed. Roman. 1740.*

(6) Consule Catechismum Romanum *l. c. n. 17. & 18.*, & D. Thomam in *Summa p. 3. quæst. 72. art. 1.*

(7) Olim non nisi jejunis debatur hoc sacramentum, quod multis collectis monumentis ostendunt Martenius *l. c. art. 2. p. 88.*, & Jueninius de *Sacram. diss. 3. de Confirm. quæst. 9. c. 2.* Verum hæc consuetudo ætate D. Thomæ cæperat oblanguere, uti ipse testatur *l. ind. art. 12. ad. 2.* De hac laudabili antiquæ Ecclesiæ consuetudine Christianos moneri jubet Catechismus Romanus *l. c. §. 20.*; & recte *ubi congrue observari potest*, inquit D. Thomas *l. c.*, *convenientius est, ut à jejunis (confirmatio) detur, & accipiatur.*

§. XLII. Confertur hoc sacramentum potissimum in Pentecoste, quoniam hoc maxime die Apostolos Spiritus S. virtute roboratos, & confirmatos fuisse constat (1). Offeruntur autem confirmandi à sponsoribus, sive patrinis, quos probos christianos, & confirmatos esse oportet (2): debentque pro sacri chrismatis reverentia frontem eluere, decidentisque in eam capillos attondere. Episcopus confirmato alapam impingit (3), ut discat, se paratum esse oportere ad omnia adversa pro Christi nomine invicto animo toleranda, eique pacem impertitur (4); denique ejus frons bombyce diligenter abstergitur (5).

(1) Catechismus Romanus *loc. ind. §. 26.*, S. Carolus Borromeus in *V. Concil. Mediolanen.*

(2) Proprios confirmationis patrinus adhibuit Ecclesiæ, cum seorsim à baptismo dari coepit hoc sacramentum; atque hinc ab antiquioribus Patribus soli baptizatorum patrini memorantur. Eadem fere de utrisque sunt constituta, & qui in baptismo patrini esse nequeunt, iidem etiam in confirmatione hoc manus genere prohibentur.

(3) Hujus alapæ nulla mentio est in sacramentario S. Gre-

gorii M., aut in iis, qui IX. & X. sæculo de ritibus scripserunt. Primus forte eam memoravit Durandus Mimatensis Episcopus: ejus vero mysteria explicat S. Carolus Borromeus *Instruct. de Sacram. confirm. par. 4. act. Eccles. Mediolanen. t. 1. p. 432. ed. Patavii 1754.*

(4) Catechismus Romanus *l. c. §. 26.*

(5) Olim confirmandorum frontes bandellis, seu virtis lineis cingebantur, quas usque ad sæculum XII. gestabant per dies plures Amalarius de *Divin. offic. l. 1. c. 4. in Biblioth. PP. t. 14. p. 966. ed. Lugdun.* Deinde in nonnullis Ecclesiis obtinuit, ut lineæ vittæ tantum per triduum gererentur.

SECTIO III.

DE EUCHARISTIA.

XLIII. Eucharistia quid?	LVII. Quibus diebus olim Missa celebraretur?
XLIV. Ejus materia.	LVIII. Plures olim Missæ ab uno Sacerdote celebratæ.
XLV. Qualis adhibeatur panis?	LIX. Qua hora celebrarentur?
XLVI. & XLVII. Forma, & minister.	LX. & LXI. Missa publica & privata.
XLVIII. Quibus Eucharistia tribuitur.	LXII. Quo loco Missa celebranda sit?
XLIX. A jejunis sumenda est.	LXIII. Dominicis, festisque diebus fideles Missæ sacrificio interesse debent.
L. Quo tempore omnes fideles eam sumere debeant?	LXIV. Mos antiquus offerendi panem, & vinum.
LI. Eucharistiæ conferendæ ritus.	LXV. Missæ honorarium.
LII. Dies festus corporis Christi, processio, expositio.	LXVI. Pro eo, qui honorarium dedit, sacrificium speciatim offerendum est.
LIII. Eucharistia novæ legis sacrificium.	
LIV. & LV. Liturgiæ.	
LVI. Quo sermone liturgia absolvenda sit?	

§. XLIII.

Sacramentum omnium nobilissimum est Eucharistia, per quod ipsum Christi corpus, & sanguinem sub specie panis, ac vini sumimus, Deique

gratia miris modis augemur, modo illud rite, recteque suscipiamus. Eucharistiæ vocabulum Græcum est, quod Latine reddi potest bona gratia, sive gratiarum actio, quod nomen huic sacramento tributum est, tum quod ipsum gratiarum omnium fontem continet, tum quod in ejus institutione Christus Patri gratias egit. Communionis nomine, quo sæpe appellatur, significatur conjunctio fidelium cum Christo, cui nos hoc sacramentum copulat, & vinculum charitatis, quo nos inter nos in eodem Christo conciliamur, & jungimur (1). Dicitur etiam cœna, quod in illo novissimæ cœnæ salutari mysterio Christus Dominus hoc sacramentum instituit (2).

(1) Apostolus ad Corinth. X. 16., S. Joannes Damascenus *de Fid. orthodox.* l. 4. c. 13. *opp. t. 1. pag. 273. ed. Le-Quenii Paris. 1712.*, & Dionysius, sive potius Auctor operis *de Eccles. hierarch. c. 3. n. 1. t. 1. p. 282. ed. Antwerp. 1634.*, Consule Albaspinæum *Observ. l. 1. p. 1. & seq. ed. Neap. 1770.*, & *de Eucharist. l. 2. c. 4. p. 360.*

(2) Alia, quibus Eucharistia appellatur, nomina vide apud Bonam *Rer. liturgic. l. 1. c. 3. t. 1. p. 17. & seq. ed. Taurin. 1747.*, Drouvenium *de Re sacram. l. 4. quæst. 1. §. 1.* aliosque complures. Confer etiam Ballerinius *Not. 6. in tract. 38. S. Zenonis t. 1. p. 251. ed. August. Vindel. 2758.*

§. XLIV. Duplicem habet materiam, panem, & vinum, quorum alter Christi corpus, alterum sanguis efficitur, conversione mirabili, quam *transubstantiationem* vocamus (1). Vinum ex uvis esse debet, panis ex tritico; azymo utitur Ecclesia Latina, Græca fermentato (2). Utrumque recte consecrari non ambigitur (3); sed propriæ ecclesiæ consuetudo ab unoquoque servanda est (4).

(1) Catholica Fides docet, verum Christi corpus, & sanguinem in Eucharistiæ Sacramento contineri, inque eo neque panem, neque vinum remanere, sed hoc totum in Christi sanguinem, & illum similiter totum in corpus converti. Sunt hæc ca-

tholica dogmata à Synodo Tridentina *Sess. 13. de Sacram. Euchar. Can. 1. & 2.* definita adversus Calvinum, & Lutherum, quorum alter veram, ac realem Christi præsentiam in Eucharistia negabat, alter una cum Christi corpore, & sanguine panis, vini que substantiam in eo sacramento remanere contendebat. Similiter catholica veritate constat, Christum in Eucharistia esse per veram transubstantiationem, per quam totus panis Christi corpus, & totum vinum Christi sanguis efficitur, non per impanationem, quæ esset unio hypostatica Verbi Divini cum substantia panis, aut per consubstantiationem, quæ esset conjunctio substantiæ panis, & vini cum substantia carnis, & sanguinis Christi, adeo ut Eucharistia non solum Christi corpus, ac sanguinem, sed simul etiam panem, vinumque contineret. Late catholicam veritatem demonstrant Theologi, quos inter consule Drouvenium *de Re sacram. l. 4. qu. 6. c. 4. sect. 2.*

(2) De usu azymi, atque fermenti magna est inter eruditos disputatio, cum certo statui non posse videatur, num Latini semper azymo, Græci autem fermento pane semper usi sint. Antiquiores Theologi Scholastici putarunt, Latinam Ecclesiam ab initio azymum panem adhibuisse usque ad hæresim Ebionitarum, quæ anno Ch. 74. erupit; sed cum ipsi Ebionitæ antiqua legalia simul cum Evangelio servanda esse contenderent, Ecclesiam, ne hæreticos imitari videretur, rejectis azymis fermentum instituisse, ea vero extincta hæresi ad azymum rediisse. Ita nimirum sentiunt Joannes Scotus *in 4. Dist. 11. qu. 5.*, Alexander Alensis *qu. 32. membr. 3. ad ult. & par. 4. de Sacram. Euchar. qu. 10. membr. 4. art. 1. §. 3.*, S. Bonaventura *in 4. dist. 11. art. 2. qu. 1.*, S. Thomas *ib. qu. 2. art. 2.* Verum hæc opinio nullum habet idoneum fundamentum, quo niti posse videatur, neque ejus rei verbum unum est apud antiquos scriptores, qui per decem priora sæcula res Ecclesiæ scriptis illustrarunt. Neehites Archiepiscopus Nicomediæ apud Anselmum Havelbergensem *Dial. l. 3. c. 13. Spicilegii Dacherii t. 1. p. 200. ed. Paris 1723.* tradit, Melchiadem, ac Siricium Pontifices fermentum apud Latinos instituisse; verum hæc sententia educta est ex libro Pontificali Damassi Pontificis, cujus ut omnes norunt, suspecta fides est. E recentioribus tres potissimum ea de re doctorum hominum sententiæ circumferuntur, nimirum Jacobi Sirmondi, Joannis Mabillonii, Joannis Bonæ Cardinalis. Contendit Sirmondus *in Disquisit. de Azymo*, Latinos ab initio fermentum consecrasset usque ad sæculum IX., deinceps vero medio illo tempore, quod excurrit inter Photianum schisma, & Michaellem Cerularium, hoc est inter annum circiter 867, & 1054. azymum adhibere cœpisse. Contra vero Mabillonius *Præfat. 1.*

ad sæc. III. *Benedictin. n. 64. pag. XXVIII. ed. Ven. 1734.*
 & *Diss. de Azym. & fermentat.* perpetuum in Ecclesia Latina
 azymorum usum ab ipsa Apostolorum ætate fuisse arbitrantur.
 Quæ eadem sententia est Joannis Cabassutii in *Notit. Eccl. sæc.*
2. diss. 12., Christiani Lupi Schol. in *Can. Concil. diss. de*
actis Leonis IX. c. 5. & seq. opp. t. 4. p. 312. seq. ed. Ven.,
 Edmundi Martenii de *Antiq. eccles. rit. lib. 1. c. 3. art. 7. §.*
5. & seq. p. 114. t. 1. ed. Antwerp. seu Ven. 1763., Antonii
 Sandinii *Diss. 11. de perpetuo azymor. usu in Eccles. Latin.*,
 & Joannis Ciampini de *Azym. & fermentat. conjectur.*, qui ta-
 men in hoc à Mabillonio dissentit, quod Apostolus indiscrimina-
 tim utrisque panis usum tribuere videtur. Sed Joannes Bona *Rer.*
liturgic. lib. 1. c. 23. per tot. p. 150. & seq. t. 2. ed. Tau-
rin. 1749. quasi mediam sequitur viam inter has duas Sirmondi,
 & Mabillonii opiniones. Nimirum late demonstrat, Latinos per
 novem, aut octo saltem Ecclesiæ sæcula nullum possuisse diseri-
 men inter azymum, atque fermentum, sed modo unum, modo
 alterum panem sine delectu consecrare solitos fuisse. Sententia
 hæc ceteris probabilior esse videtur, eaque firmissimis nititur ar-
 gumentis, quæ late ab ipso Bona *l. c.* exponuntur. Eam vero,
 præter ceteros, sequuntur Gravesonius *Histor. Eccl. t. 3. sæc.*
9. colloq. 3. p. 99. ed. August. Vindelic. an. 1756., Tournel-
 lyus *Prælect. Theolog. t. 9. in 4. de Sacram. Euchar. qu. 4. art.*
5. concl. 3., Jueninius de *Sacram. diss. 4. qu. 2. c. 1. art. 4.*
§. 5., Drouvenius de *Re sacrament. lib. 4. qu. 2. cap. 1. §. 3.*
 Armenii, & Maronitæ Latinorum more azymum consecrant;
 sed à ceteris Orientalibus fermentum adhibetur. Michael Ceru-
 larius Patriarcha Constantinopolitanus duabus literis, quarum al-
 teram dedit ad Joannem Tranensem in Apulia Episcopum, alte-
 ram ad Petrum Patriarcham Antiochenum Latinos increpare au-
 sus est, quod azymo uterentur, & nullam esse eorum consecra-
 tionem demonstrare conatus est. Sed insanum, atque impium
 hominem refutarunt Leo IX. præclara epistola, & Cardin-
 alis Humbertus Silvæ Candidæ Episcopus egregio Dialogo,
 quæ, quique extat *t. 17. Annalium Baronii p. 92. & seq.*
ed. Lucæ.

(3) Concilium Florentinum in decreto Eugenii IV. col. 986.
t. 9. collect. Harduini.

(4) Catechismus Romaus *part. 2. cap. 4. §. 14.*

§. XLV. Prioribus Ecclesiæ sæculis panis à
 Fidelibus oblatus cujuscumque molis, ac figuræ con-
 secrari, sectusque in partes populo tribui solebat.

Sed pace Ecclesiæ data, diligenti cura paratus est (1),
 atque in modum coronæ compactus (2), eique im-
 pressæ cruces, & characteres, qui Christum exhi-
 berent, licet non iidem semper, & ubique fuerint (3).
 Erat autem panis non ita tenuis, ut deinceps esse cæ-
 pit, eratque tantæ magnitudinis, ut ex uno, qui con-
 secrabatur, pane cuncti fideles sacramentum acci-
 perent (4). At deinceps oblatae in tenuem abierunt
 formam ad instar denarii; & tunc apud Latinos plu-
 res oblatae consecratae sunt, grandior una pro sacer-
 dote, minores aliae pro populo, quæ minores oblatae
 adhuc *particulæ* appellantur. Vino aliquantulum
 aquæ admiscetur (5), idque ex Apostolica traditio-
 ne, & exemplo Christi, qui vinum cum aqua com-
 mixtum præbuit (6).

(1) Concilium Toletanum XVI. *c. 6. t. 8. col. 62. collect.*
 Labbei *ed. Ven.* Explicat autem Martenius de *Antiq. eccl. rit.*
lib. 1. cap. 3. ar. 7. §. 23. & seq. p. 116. t. 1. laud. ed., quo
 ritu, qua diligentia, & à quibus conficeretur panis, quem Sa-
 cerdos consecrabat.

(2) Epiphanius in *Ancorato n. 57. opp. t. 2. p. 60. ed. Pa-*
ris. 1622., Cæsarius S. Gregorii Nazianzeni frater *dial. 3. de*
Fid. Cathol. pag. 797. Bibl. PP. t. 5. ed. Lugduni 1677.,
 Gregorius M. *Dial. lib. 4. cap. 55. col. 404. opp. t. 2. ed. Mau-*
rin. Paris. 1705. Hinc à quibusdam oblata *circulus*, & *rotula*
panis appellatur. De forma panis, quo utuntur Græci, videndus
 Leo Allatius de *Consens. Occident. & Orient. Eccl. lib. 3. c.*
15. n. 18.

(3) Consule Goarium in *Not. ad Eucholog. Græcor. p. 117.*,
 Arcudium de *Sacram. lib. 3. cap. 38.*, Card. Bonam *Rer.*
liturgic. lib. 1. cap. 23. §. 18. pag. 209. & 210. t. 2. ed.
Taur. 1749.

(4) Confer Jueninium de *Sacram. diss. 4. qu. 2. art. 3.*

(5) Aliquantulum, inquam, aquæ vino admiscendum, est,
 quoniam multo plus vini, quam aquæ calici infundere oportet
cap. 13. de Celebr. miss. Concilium Triburiense Can. 19. t. 6.
collect. Harduini col. 445. duas ex vino partes, unam ex aqua
 esse jubet. Sed cetera Concilia modicum aquæ infundi volunt, ne
 vini natura immutetur, neque definiunt, quanta pars calicis ex
 aqua esse debeat. Causas autem commiscendæ aquæ cum vino

explicat Concilium Tridentinum *Sess. 22. cap. 7. de Sacrific. miss.*, & Catechismus Romanus *l. c. §. 16.*

(6) Nullum quidem est in sacris litteris expressum testimonium, quod Christus aquam vino admiscuerit; sed ita tamen ab eo factum esse *Conciliorum auctoritate*, inquit Catechismus Romanus *par. 2. cap. 4. §. 16.*, & *S. Cypriani testimonio comprobatur*. Revera in antiquis Liturgiis SS. Basilli, & Cyrilli hujus à Christo factæ commixtionis diserta mentio est; eamque etiam memorant S. Irænæus *Contr. hæres. lib. 4. cap. 33. n. 2. part. 270. ed. Paris 1710.*, S. Cyprianus *Ep. 63. ad Cæcil. p. 100. ed. Regalii Paris 1666.*, S. Hieronymus *Comm. in cap. 14. S. Marci col. 823. opp. t. 11. ed. Vallarsii Veronæ*, S. Cæsarius Arelatensis *Hom. 7. in Biblioth. PP. t. 8. p. 826. ed. Lugdun.*, Concilium Carthaginense III. *Can. 24. t. 2. col. 1403.* Aurelianense IV. *Can. 4. t. 5. col. 1365.* Trullanum *Can. 32. t. 7. col. 1362.* apud Labbæum *ed. Ven.* Ex quo intelligitur, quam graviter desipiant Calviniani, & Lutherani, qui hunc ritum aquæ vino admiscendæ in Eucharistia inter humana commenta, ac recentes traditiones referunt. Quamquam tamen aquæ cum vino commixtio sine mortali peccato prætermitti non possit, ea tamen si desit, constare sacramentum docet Catechismus Romanus *l. c. §. 17.* Cæterum quæstio est, quæ sæculo XII. excitari cœpit; num aqua in Christi sanguinem, an primum in vinum, deinde in sanguinem convertatur. Vide Drouvenium *de Re sacrament. l. 4. qu. 2. c. 3. §. 4.*

§. XLVI. Verba, quibus consecratur panis, hæc sunt: *hoc est corpus meum*: vinum autem consecratur his verbis: *hic est calix sanguinis mei, novi, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum* (1). Munus Ministri, qui Eucharistiam administrat, in ea consecranda, ac distribuenda positum est. Eucharistiam consecrant soli Sacerdotes, non item inferiores clerici, multoque minus laici; quoniam Christus hanc potestatem tantum Apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus concessit (2). Num plures simul Sacerdotes conficere Eucharistiam possint, ab antiquis Scholasticis disputatum est; sed id diu à Latinis factum, & nunc etiam à Græcis fieri constat (3). Quin apud nos manent adhuc vestigia

antiquæ consuetudinis in Presbyterorum, atque Episcoporum ordinationibus.

(1) Num in forma, qua consecratur calix, ad vim sacramenti tantum necessaria sint verba *hic est calix sanguinis mei*, an etiam cetera requirantur, vetus quæstio est, de qua vide Jueninium *de Sacram. Diss. 4. quæst. 3. c. 3.* & Drouvenium *de Re sacrament. lib. 4. quæst. 3. cap. 3.* Quamquam autem Christus voluntatis imperio Eucharistiam consecrare potuisset, revera tamen evangelicis verbis ex pane, & vino suum corpus, & sanguinem confecisse docet D. Thomas *in Summa part. 3. quæst. 78. art. 1. ad 1.*, quem Theologi fere omnes sequuntur.

(2) Concilium Lateranense IV. *cap. 1. t. 7. col. 17. collect. Harduini*, & Tridentinum *Sess. 22. cap. 1. & Can. 2. de Sacrific. missæ*. Lutheri somnium est, omnes Christianos jure divino esse sacerdotes, & omnes, præsertim cum id necessitas postulat, Eucharistiæ conficiendæ habere potestatem. Absurdam hanc doctrinam, & ceteros, qui ab ea dissimiles non sunt, errores Gnosticorum, Montanistarum, Collyridianorum, Waldensium, Calvinianorum late refutant Theologi, atque inter ceteros Drouvenius *l. c. quæst. 4. cap. 1.* Celebrem Tertulliani locum, in quo omnes Christiani sacerdotes esse, & omnes offerre dicuntur, accurate inter ceteros expendunt Albaspinæus *de Administrat. Eucharist. lib. 1. cap. 8.* Herminierus *de Sacramento. t. 2. c. 19.*, Benedictus XIV. *de Sacrific. Missæ sect. 1. cap. 13.*

(3) Vetus sane hæc erat Latine, & Græcæ Ecclesiæ consuetudo, quam pluribus monumentis confirmant Morinus *de Sacram. Ordinat. part. 3. exerc. 8. cap. 1.* Card. Bona *Rer. liturgic. lib. 1. c. 18. §. 9. p. 21. t. 1. ed. Taurin. 1749.*, Martenius *de Antiq. eccles. rit. lib. 1. cap. 3. art. 8. §. 1. & seq. p. 119. t. 1. ed. Antwerp. seu Ven. 1763.* Eam apud Latinos desiisse suspicatur Bona *l. c. p. 22.*, cum late diffusis Ordinibus mendicantium, *multiplicata sunt onera missarum, atque ideo necesse fuit singulos Sacerdotes, ut iis satisfacerent, singulis diebus privatim celebrare.* Nimirum ea res tota pertinet ad disciplinam, quam, salva fide, ab Ecclesia mutari posse, nemo catholicus inficiabitur. Vide etiam Dominicum Georgium *de Liturg. Roman. Pontif. in princ. t. 3.*, & Catalanum *in Pontific. Roman. part. 1. tit. 12. §. 17. p. 140. & seq.*

§. XLVII. Eucharistiam à Sacerdote consecratam etiam Diaconi distribuere possunt. Quamquam